

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-229-6-15>

**THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF PROPERTY
DAMAGE COMPENSATION FOR INTELLECTUAL PROPERTY
VIOLATIONS DURING THE PERIOD OF MILITARY CONDITION.
ANALYSIS OF JUDICIAL PRACTICE**

**ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВІДШКОДУВАННЯ
МАЙНОВОЇ ШКОДИ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ПЕРІОД ВОЄННОГО
СТАНУ. АНАЛІЗ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ**

Makoda V. Ye.   Макода В. Є.

*Candidate of Law, Associate Professor at
the Department of Civil Law
Academic and
Scientific Institute of Law of the Kyiv Taras
Shevchenko University
Kyiv, Ukraine*

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного права
Навчально-наукового інституту права
Київського університету
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

У зв'язку з повномасштабним вторгненням Росії на нашу країну, на Україні був введений воєнний стан в Україні, який передбачає певні обмеження, які можуть бути покладені на всі органи державної влади, у тому числі і на судові. Порухення прав інтелектуальної власності і як наслідок відшкодування шкоди, завжди було актуальним серед різних суб'єктів господарювання, як серед резидентів, так і нерезидентів України. На даний час, слід зауважити, що дуже багато судових органів, вимушені виїхати з незаконно окупованих або тимчасово зайнятих Росією територій на територію, яка є підконтрольною Україні. У зв'язку з військовими діями на Україні дуже багато спеціалістів органів державної

влади, у тому числі і з судів, різних юрисдикцій, залишили Україну, як біженці. У зв'язку з цим, сьогодні суди працюють з великим перевантаженням різних справ, у тому числі, які мають відношення до захисту прав та інтересів прав інтелектуальної власності, зокрема, і щодо відшкодування матеріальної шкоди.

Слід зазначити, що такі справи, розглядаються у судах з порушенням розумних строків, які передбачені ЦПК України, оскільки в судах недостатньо суддів. У зв'язку з цим, Верховна рада 27.07.2022р. ухвалила Закон про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів», щодо здійснення судочинства в умовах воєнного чи надзвичайного стану. Так, частину першу статті 55 Закону про судоустрій доповнили абзацом другим такого змісту: «У період дії

надзвичайного чи воєнного стану і за умови зміни територіальної підсудності судових справ, що розглядаються у відповідному суді, в порядку, передбаченому частиною сьомою статті 147 цього Закону, суддя суду, територіальна підсудність справ якого змінюється, може бути без його згоди відряджений для здійснення правосуддя до суду, якому визначається територіальна підсудність справ, що перебували у провадженні суду, в якому працює суддя, а в разі відсутності вакансії у цьому суді – до іншого суду того самого рівня і спеціалізації». На думку законодавця, цей крок, допоможе судам впорятися з великим навантаженням справ, які перебувають у їх провадженні. Як правило, цивільно-правовий захист права інтелектуальної власності, як найбільш результативний, може бути здійснено судом. Згідно зі ст. 432 ЦК України кожна особа має право звернутися до суду за захистом свого права інтелектуальної власності відповідно до статті 16 ЦК України. При цьому треба мати на увазі, що вибір конкретного способу захисту із числа можливих надається самому потерпілому, однак звичайно він визначений характером здійсненого правопорушення. Як показує остання судова практика Верховного суду, невірно обраний спосіб захисту, приводить до скасування рішень, які були винесені нижчими судами. Не можна не погодитися з думкою Кота О.О., який зазначає, що згідно ст. 113 ЦПК України, ст. 1 ГПК України наявність порушеного, не визнаного чи оспорюваного суб'єктивного права або принаймні законного інтересу є обов'язковою умовою надання судового захисту. І це положення є безумовним, оскільки за своєю правовою природою судовий захист надається не особі (хоча іноді говорять саме так), а суб'єктивному праву чи законному інтересу. Немає останніх-немає предмета захисту, а значить немає спору про право [1, 358]. На думку Ківалової Т.С. збитки патентовласника також найчастіше виражаються у формі упущеної вигоди, що може бути пов'язана не зі скороченням обсягів виробництва й реалізації запатентованої продукції, змушеним зниженням цін і т. і. Як упущена вигода можуть розглядатися втрати володільця комерційного найменування, зв'язані зі зниженням його доходів внаслідок неправомірних дій відповідача по використанню комерційного найменування для власного позначення, застосування її в товарному знаку або її перекручуванні. Розраховувавши упущену вигоду, необхідно представити докази того, наскільки реально її отримання, тобто показати наявність всіх умов для отримання доходу [2]. При відшкодуванні матеріальної шкоди різними суб'єктами, треба мати на увазі, що судова практика розгляду таких справ не є сталою, вона постійно змінюється, а тому необхідно слідкувати за рішеннями, які, зокрема приймає Верховний суд. Зокрема, хочу зазначити, що для притягнення особи до кримінальної відповідальності за ст. 176 КК України (Порушення авторського права і суміжних

прав), слід мати на увазі, що винна особа, повинна завдати іншій особі, саме матеріальну шкоду, яка виражена у відповідній грошовій сумі, причому, «втрачена вигода», яка не була отримана власником авторських прав, не відноситься до матеріальної шкоди. Така правова позиція, була зазначена в ухвалі Черкаського апеляційного суду від 29.04.2021р (справа №712/98/15-к, провадження №11-кп/821/55/21). Відповідно до правової позиції Верховного Суду, викладеної у постанові колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 13 листопада 2018 року у справі № 449/613/15-к, провадження № 51-1531км18, матеріальна шкода або матеріальні збитки, які визначають наявність складу злочину, передбаченого ч. 1 ст. 176 Кримінальним кодексом України, не можуть визначатися на підставі розрахунку неотриманого прибутку, а мають встановлюватися на підставі прямої дійсної шкоди, завданої інкримінованими діями винної особи. Одним з видів, відшкодування матеріальної шкоди за порушення авторського права та суміжних прав є компенсація. Зокрема, Селіванов М.В. зазначає, що у першій редакції Закону «Про авторське право та суміжні права», прийнятій у 1993р., компенсація була врегульована, як стягнення, що визначається судом у сумі від 10 до 50000 мінімальних розмірів заробітної плати. У 2001 р. відбулося незначне коригування положення про виплату компенсації, однак граничні межі для її розрахунку були збережені. На відміну від реальних збитків та упущеної вигоди, які, якщо договором або законом не передбачено інше, відшкодовуються в повному обсязі, компенсація тривалий час мала специфічний, імовірнісний характер. З цього приводу вірно зауважувалося, що для виплати компенсації позивач має довести відповідне зменшення блага (шкоду), без прямого вираження його в економічному еквіваленті (розмірі збитків) [3,95]. Приймаючи до уваги різні думки науковців та судову практику, можна зробити висновок, що Цивільний кодекс України, Закони та нормативні акти не в повній мірі регулюють питання, які пов'язані з відшкодуванням майнової шкоди у сфері інтелектуальної власності. Слід зазначити, що вже довгий час в Україні, проходять різні заходи, на яких піднімаються питання, щодо проведення рекодефікації Цивільного кодексу України. Так, Кузнецова Н.С. зокрема зазначає, що принципи, дефініції, модельні правила приватного права ЄС (DCFR), а також уніфіковані акти, які витримали випробування часом-Принципи міжнародних комерційних договорів УНІДРУА, Віденська конвенція про договори міжнародної-купівлі-продажу, Правила ІНКОТЕРМС – все це дає підґрунтя для висновку про необхідність оновлення цивільного законодавства України, передусім Цивільного кодексу України. Слід зазначити, що процес модернізації цивільного законодавства є актуальним не тільки для України та інших

країн пострадянського простору, він є також характерним і для країн західної та Центральної Європи[4,84].

Приймаючи до уваги, що Україна отримала статус кандидата у члени Європейського Союзу є вкрай необхідним проведення адаптації національного законодавства України у відповідність до законодавства Європейського Союзу, у тому числі і у сфері права інтелектуальної власності.

Література:

1. Кот.О.О.Здійснення та захист суб'єктивних цивільних прав: проблеми теорії та судової практики.Монографія.Правова Єдність,Київ,2017,С.358.

2. Ківалова Т. С., Особливості відшкодування шкоди, як способу захисту прав інтелектуальної власності. Режим доступу: http://app.nuoua.od.ua/archive/40_2010/5.pdf

3. Селіванов М. В. Шкода, як необхідна підстава застосування компенсації при захисті авторського права та суміжних прав. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право». 2017. Вип. 24. С. 94-96.

4. Кузнецова Н.С. Розвиток сучасного приватного права і завдання рекодифікації цивільного законодавства України. Актуальні проблеми приватного права.Матеріали конференції. Харків, Право, 2019.С.84

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-229-6-16>

SOME ASPECTS OF THE INVALIDITY OF TRANSACTIONS DURING THE WAR

ДЕЯКІ АСПЕКТИ НЕДІЙСНОСТІ ПРАВОЧИНІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Tashian R. I.   Таш'ян Р. І.

*PhD in Law, Associate Professor,
Associate Professor at the Department
Civil Law № 1
Yaroslav Mudryi National Law University
Kharkiv, Ukraine*

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права № 1
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

У межах даної роботи автор хотів би звернутися до особливостей недійсності правочинів під час війни, оскільки військові дії об'єктивно впливають на відносини з передавання майна, виконання робіт, надання